

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

72 (064)

Szerző: *Nagy Tibor*

Építőművészeink kongresszusi kiállítása a Nemzeti Múzeumban

Idő: 1957

Személy

Helyszám

Forrás: *Kis Újság*

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

A magyar építőművészek első országos kongresszusi napján nyílt meg a legnagyobb nyilvánosság számára — a Nemzeti Múzeumban — az Építészeti Kiállítás. A szakemberek körén túlszaporuló dolgozó népünk legszelebb társadalmi rétegeiben visszhangzó építészeti vitában Révai József miniszter követelményeként állította építészeink elé a technikai formalizmus és a gyökeretlen világpolgáriasság elleni harcot s egyidejűleg a szovjet építőművészek munkáinak beható tanulmányozását és a magyar népi-nemzeti-táji építészet határoló hagyományainak érvényesítését. Az Építészeti Kiállítás rendezőse e kívánalmakat kívánta érvényesíteni.

A SZOVJET ÉPÍTÉSZET ALKOTÁSAI

A kiállítás első terme válogatott fényképfelvételekben tükrözi a szovjet építészet gazdag példatárát. A rendezők hangsúlyozzák, hogy nem tudták átfogni ezzel az anyaggal a szovjet építőművészet egészét. Az adott képek mégis eligazítanak. A Lenin Mauzóleum, a Vörös Hadsereg Központi Színháza, a Lenin Könyvtár, a Moszkva Szálló, a Frunze Katonai Akadémia, továbbá a moszkvai Metróról készült fényképfelvételek a *lényeges és jellemzőt adják a mai Moszkva építészeti alkotásaiból*. E képek ereje bizonyíték az első szocialista ország építőművészetéről, amely nem könnyen ugyan, de mégiscsak diadalmasan győzte le a hanyatló kapitalista társadalom bomlasztó irányzatait s teremtetta meg a legszebb orosz nemzeti hagyományok építészeti hagyatékaihoz illő szocialista-realista stílust. Nemcsak az építmények formájában *győzött illy módon a szocialista realizmus, de a városrendezésben is*. S amennyire a moszkvai szovjet építészeti szervesen kapcsolódik az orosz építészeti legszebb nemzeti hagyományaihoz, ugyanilyen módon kapcsolódnak Kíev építészeti a legszebb ukrán építészeti hagyományokhoz, a mai thliszi, taskenti, sztálinabadi, jereváni városképek építészeti művei a megfelelő nemzeti mult és környezet legszebb hagyatékaihoz.

MAGYAR VÁROSEPÍTÉSI TERVEK

A szovjet-terem után a kiállítás második része öt szobán keresztül mutatja, hogyan értelmezik és hogyan érvényesítik a magyar építőművészek a szocializmushoz méltó realista stílust, a történelmi hagyományainknak s a jelen adottságoknak megfelelő élet-szerű formáló erővel. Az öt magyar szoba közül az elsöben a *VATI nagyszabású városépítési terveivel ismerkedünk meg*. A székesfehérvári és zirci új lakóházcsoportokat már szervesen illesztik be a hagyományos városképbe. Itt látjuk Várpalota és Inota városfejlesztési tervének makettjét. Tanulságos, miként hangolják össze Váspalota műterét a környező műemlékszámba menő építményekkel. Az új lakóházak homlokzati megoldásánál is következetesen alkalmazkodtak a környezethez. *Dunapentele teljes városépítési terve bontakozik ki egy modellfényképen*. A fénykép a már fölépült részeken kívül az első és második ötéves terv folyamán beépülő részeket is bemutatja. Továbbiakban utcaképek és új karakteres épületek jelzik, hogy Dunapentelén *gyorsan és gyökeresen szakítanak az eddigi skatulyaház rendszer unalmas épületformával*.

A következő teremben a Közlekedésügyi Épülettervező Vállalat modelljei és falitáblái szemléltetik a budapesti metró első állomásának, a *Stadion-állomásnak építészeti terveit*. A mélyépítési és közlekedési művek sorában látjuk a tiszalóki vízelépcső tervrajzát, több vidéki pályaudvar

tervét, a dunapentelei kikötő makettjét.

VARRESTAURÁCIÓ KUPOLAVAL

VAGY A NELKÜL

Európa egyik legnagyobb szabású *műemlékhelyreállítási művelete* folyik a háború lerombolta budai várpalota és a Várnegyed városában. Nagy falitáblák és makett szemléltetik a hatalmas restaurációs műveletet. Napvilágra került a restauráció során a későbbi beépítéseknel eltemetett középkori reneszánsz és a török hódoltság után újraépült későbarokk várépítmény. Öt-hat évszázad során sokszor átalakított kis házak vakolatai alatt keresik s részben már meg is találták a kutatók az *eredeti várfal* vonulatát s a legértékesebb történelmi városrész magját. Ezen az alapon alakul ki és tisztázódik munkaközben a restauráció teljes további menete. A bemutatott makett szerint restaurálni fogják hosszú vonulatban az eredeti várfalat a bástyaépítkezésekkel és a korabeli tornyokkal. A budai Vár központi palotáját illetően még két nézet vitakozik egymással: a *»kupolások«* és a *»kupolanélküliek«* pártja. Az itt adott restaurációs rajz kupola nélkül tünteti föl az újjáépülő várpalota tervezett homlokzatát. Későbbi viták s körültekintőbb megfontolások nyomán tisztázódik, vajjon érdemes-e elhagyni a kupolát.

ÉPÍTÉSZETI MULTUNK

A kiállítás harmadik része a *magyar építészeti mult jelentős állomá-*

sait és műemlékeit mutatja be. Ez utolsó szakaszban az első kiállítási terem a reformkorszak Pest-Budáját tükrözi. Az oldalifolyosón történelmi sorrendben sorakoztatják fel a magyar építészeti mult legszebb emlékeinek fényképeit.

A kiállítási rendezők rendelkezésére álló idő rövidsége magyarázza, de nem minden vonatkozásban menti a kiállítás egy-két fogyatékoságát. A városépítészeti és városrendezési tervek vonalán nem kapnak a nézők eligazítást az Alföld nagy szövetkezeti városainak jövő képéről. Nemcsak városrendezési képet nem kapunk például a kunsági szövetkezeti városok egyikéről, vagy másikáról. A tervezett új beépítmények sorából sem kapunk egyetlen példát itt. *Hogyan fejlődjön tovább a városkép* ezekben az egyre inkább iparosodó jellegű alföldi városokban? Erre egy következő kiállításon érdemes válaszolni, ha már itt feleletet nem kaptunk a kérdésre.

Az Építészeti Kiállítás nagyjában egészében termékenyen adja vissza szemléltető anyagával Révai József beszédének tanulságait. A magasépítés és a mélyépítés, a tervező irodák és a kivitelező vállalatok szakemberein kívül, az építészeket és a képzőművészeket kívül méltán tarthat igényt a dolgozó tömegek érdeklődésére.

Nagy Tibor